

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd over de volgende stukken:

- Geannoteerde Agenda JBZ-Raad 25 en 26 januari (2024D00628)
- Antwoorden op vragen commissie over o.a. de geannoteerde agenda JBZ-Raad 4 en 5 december 2023 (Asiel en migratie) (Kamerstuk 32 317, nr. 864)
- Akkoord op hoofdlijnen over het EU Asiel- en Migratiepact (Kamerstuk 32 317, nr. 865)

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Nispen

Adjunct-griffier van de commissie,
Burger

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

- Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

II Reactie van de bewindspersonen

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 25 en 26 januari 2024

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda JBZ-Raad 25 en 26 januari 2024 (deel vreemdelingen en asiel) en hebben naar aanleiding daarvan, specifiek over het migratiepact, de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de PVV-fractie vragen op welke termijn een besluit wordt verwacht over het opheffen van de landgrenscontroles voor wat betreft Roemenië en Bulgarije. Is hier al zicht op?

Akkoord op hoofdlijnen over het EU Asiel- en Migratiepact

Door de legal fiction of non-entry rust op lidstaten de verplichting om «maatregelen te nemen om te zorgen dat de persoon zich tijdens de screening niet aan het toezicht van de autoriteiten onttrekt». Voornoemde leden vragen welke maatregelen lidstaten op basis van het EU-migratiepact precies moeten nemen om ervoor te zorgen dat ongescreende irreguliere migranten zich tijdens de screening niet aan het toezicht van de autoriteiten onttrekken. Hoe wordt voorts besloten of detentie moet worden toegepast teneinde onttrekking van irreguliere migranten aan de autoriteiten te voorkomen? Wat is de ratio achter het idee dat de screening van ongescreende migranten, die staande worden gehouden op EU-grondgebied, niet binnen zeven dagen moet plaatsvinden, maar binnen maximaal drie dagen?

Verder vragen de aan het woord zijnde leden hoeveel asielzoekers, zowel in absolute als relatieve zin, op basis van het pact in Nederland en binnen de Europese Unie worden verplicht zich te onderwerpen aan grensprocedures. Zijn er op basis van het pact in Europees of nationaal verband al concrete criteria vastgesteld op basis waarvan wordt vastgesteld of een asielzoeker de autoriteiten misleidt, of een veiligheidsrisico vormt?

Ook vragen de leden van de PVV-fractie wat er gebeurt met migranten die op basis van het pact de grensprocedure in zouden moeten, maar die zich in een lidstaat bevinden waar de vastgestelde capaciteit voor grensprocedures reeds is overschreden. Hoe vindt de verdeling plaats van de 120.000 migranten die per jaar door de grensprocedure heen zouden moeten? Hoeveel migranten zouden, zowel in absolute als relatieve zin, op basis van het pact de afgelopen tien jaar de grensprocedure zijn ingegaan? Is de grensprocedure ook van toepassing op migranten die zich diep in EU-grondgebied bevinden? Wat zijn de verwachte kosten van migranten die zich in de grensprocedure bevinden?

Het Europees Parlement (EP) heeft bedongen dat er additionele voorwaarden moeten komen voordat er sprake is van effectieve bescherming in een derde land. Voornoemde leden vragen om welke criteria het precies gaat.

Voor het sluiten van deals met derde landen dient nu het Verdrag van Lissabon te worden gevolgd, waardoor goedkeuring van het EP en in bepaalde gevallen ook het nationale parlement is vereist. Het kabinet wil dat deze afspraken in 2027 worden herzien. Wat is daar de reden van en hoe zou dit dan moeten worden gewijzigd, met name daar waar het gaat om het begrip «veilig derde land»?

Voorts voorziet het pact in langere verantwoordelijkheidstermijnen. Hierdoor is het langer mogelijk om migranten, die zich eerst in het ene land en later in het andere melden, terug te sturen. De aan het woord zijnde leden vragen wat precies de nieuwe termijnen zijn en welke beroepstermijnen hier gelden.

Een tegenvaller van het pact is volgens het kabinet dat het de prikkel voor migranten om kinderen vooruit te sturen niet wegneemt. Hoe groot is deze groep migranten, zowel nationaal als Europees gezien?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 25 en 26 januari 2024

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende geannoteerde agenda. Deze leden hebben vragen over de geannoteerde agenda.

Strategische discussie over migratiebeleid

Hoe kijkt het kabinet naar het starten van discussies voor het in werking stellen van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming voor andere nationaliteiten asielzoekers waarvan het inwilligingspercentage gemiddeld in Nederland boven de 95% ligt? Kan de Staatssecretaris aangeven of hier gesprekken over lopen?

Akkoord op hoofdlijnen over het EU Asiel- en Migratiepact

Afronding Asiel- en migratiepact

Een goed werkend Europees asielsysteem vereist een eerlijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen EU-landen voor het behandelen van asielaanvragen. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zien dat met dit akkoord enkele stappen worden gezet om te komen tot een eerlijker en effectiever gemeenschappelijk asielsysteem. Tegelijkertijd hebben deze leden zorgen bij de verschillende verordeningen, met name over de verslechtering van de rechten van asielzoekers. Derhalve hebben voornoemde leden vragen over deze verordeningen.

Herziene Eurodac-verordening

Het oorspronkelijke doel van Eurodac was het vergemakkelijken van de toepassing van de Dublinverordening door asielzoekers te identificeren die de EU binnenkomen, zo constateren de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie. Deze leden zien dat de reikwijdte van de Eurodac-verordening de afgelopen jaren is uitgebreid. Hoe ziet de mogelijkheid tot dwang eruit om de naleving van de verplichting om biometrische

gegevens te verstrekken te garanderen? Welke dwangmiddelen hebben de lidstaten en hoe worden eventuele kwetsbaarheden, bijvoorbeeld bij jonge kinderen, in acht genomen bij de inzet van deze dwangmiddelen? Wat zijn de gevolgen van een vermelding in het systeem dat iemand een bedreiging zou kunnen vormen voor de interne veiligheid? Kan de Staatssecretaris concreet toelichten wat de gevolgen daarvan zijn voor de verdere beoordeling van de status van de desbetreffende persoon?

Welke bezwaarmogelijkheden zijn er voor de desbetreffende persoon en in welke fases van het proces zijn die mogelijk? Wat vindt de Staatssecretaris van het feit dat jonge kinderen (vanaf zes jaar) ook worden onderworpen aan de gedwongen afname van biometrische gegevens? Hoe meent de Staatssecretaris dat voorkomen kan worden dat migranten bij terugkeer nadeel ondervinden van de overdracht van hun persoonsgegevens aan het herkomst- of transitland, bijvoorbeeld omdat ze worden vervolgd vanwege illegale uitreis of vanwege het hebben verzocht om bescherming elders?

Screeningsverordening

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben enkele vragen over de screeningsprocedure voorafgaande aan de formele binnenkomst van asielzoekers in het opvangland, aan de Europese buitengrenzen. Het baart deze leden zorgen dat deze groep asielzoekers pas na beëindiging van die screening een beroep kan doen op asielwaarborgen die internationale verdragen kennen. Hoe wil de Staatssecretaris voorkomen dat deze groep asielzoekers zeer verregaande rechtsbeperkingen zal ondervinden, door de verplichte toepassing van de juridische fictie van niet-binnenkomst, waardoor mensen op EU-grondgebied worden behandeld alsof ze er nooit zijn binnengekomen? Kan de Staatssecretaris bevestigen dat de bestaande verplichtingen op grond van bijvoorbeeld het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) ook van toepassing zijn op mensen die zich in deze juridische fictie bevinden? Deze leden lezen dat lidstaten verplicht worden maatregelen te nemen om te zorgen dat de persoon zich tijdens de screening niet aan het toezicht van de autoriteiten onttrekt. Kan de Staatssecretaris toelichten hoe deze maatregelen eruit komen te zien? Erkent de Staatssecretaris dat de verplichting van derdelanders om binnen de screeningsfaciliteiten te blijven de facto bewaring is? Zo ja, hoe strookt dit met de regel dat bewaring alleen mag worden toegepast na een individuele beoordeling en alleen als er geen geschikte en minder ingrijpende alternatieven voorhanden zijn om risico op onderduiken te voorkomen?

Hoe ziet de Staatssecretaris de «screening on the territory» precies voor zich? Stel dat een vluchteling die aankomt in Griekenland, doorreist naar Nederland en hier zijn asielverzoek indient. Doorloopt hij/zij dan de procedure in een regulier asielzoekerscentrum? Vindt een «screening» plaats (als diegene niet is gescreend aan de buitengrens) en zo ja, waar zal deze screening plaatsvinden? Wordt de juridische fictie van niet-binnenkomst dan ook op deze mensen toegepast en, zo ja, wat zijn de concrete gevolgen daarvan voor mensen die zich al op het grondgebied bevinden? Klopt het dat asielzoekers die bijvoorbeeld jaren geleden ongeautoriseerd zijn binnengekomen en vervolgens een status hebben gekregen met deze verordening alsnog op het grondgebied gescreend zouden worden?

Welke criteria worden gebruikt om mensen te identificeren die derdelanders zonder indicaties van geautoriseerde binnenkomst zouden zijn? Klopt het dat er geen enkele waarborg is opgenomen over de manier waarop deze derdelanders gevonden zouden worden? Erkent de Staatsse-

cretaris dat door het ontbreken van deze waarborgen het risico op etnisch profileren op de loer ligt bij het identificeren van deze groep derdelanders en, zo ja, wat wordt er concreet gedaan om dit risico te voorkomen? Op welke wijze wordt toezicht gehouden op dit deel van het screeningsproces? Is er bijvoorbeeld een vorm van evaluatie?

Indien een asielzoeker doorreist naar Nederland, hier zijn asielverzoek indient en er vervolgens wordt beoordeeld dat een grensland verantwoordelijk is voor de asielprocedure, wat is in deze situatie de status van het recht op opvang gedurende de termijn waarin een terugnameverzoek wordt gedaan en de feitelijke overdracht nog niet heeft plaatsgevonden? Wat gebeurt er als een rechter (net als nu) oordeelt dat een land als Griekenland niet voldoet aan de normen c.q. sprake is van schendingen, waardoor een overdracht niet mag?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie constateren dat het mensenrechtenmonitoringsmechanisme, dat verplicht is tijdens de screening, bij de grenssurveillance niet van toepassing is. Als gevolg hiervan kan mensenrechtennaleving alleen gemonitord worden tijdens de screeningsprocedure zelf, terwijl het juist de pushbacks en andere mensenrechtenschendingen aan de buitengrenzen zijn die maken dat derdelanders de screeningsprocedure niet altijd kunnen bereiken. Hoe wordt met deze beperkte reikwijdte de naleving van het recht op asiel en het principe van non-refoulement gewaarborgd? Welke maatregelen worden ondernomen om de borging van de fundamentele rechten gedurende de grenssurveillance te monitoren en zijn die voldoende volgens de Staatssecretaris?

Asielprocedureverordening

In de verplichte grensprocedure worden asielverzoeken behandeld van aanvragers uit landen met een gemiddeld EU inwilligingspercentage van minder dan 20 procent, mensen die een «veiligheidsrisico» zijn én mensen die geen geldige documenten hebben verstrekt. Voor wat betreft deze laatste categorie is het de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie onduidelijk welke personen hier allemaal onder vallen. Zo lezen deze leden dat het moet gaan om het «misleiden van autoriteiten» en alleen een «vermoeden» daartoe is al voldoende. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe deze categorie er concreet uit komt te zien? Wat zijn de criteria voor misleiding en voor veiligheidsrisico? Zijn die Europees of nationaal gedefinieerd? Welke maatregelen zorgen ervoor dat deze brede toepassing niet de facto leidt tot wijdverbreide detentie aan de buitengrenzen?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie constateren dat met deze verordening sprake is van een uitbreiding van de reikwijdte op het gebied van terugkeer, waarbij veel asielzoekers al kunnen worden teruggestuurd naar een derde land nog voordat hun beroep in eerste instantie is gehoord. Is dit niet in strijd met jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, zoals in de zaak Gnandi tegen de Belgische Staat¹? Graag ontvangen voornoemde leden een toelichting op dit punt.

In de Opvangrichtlijn staat helder omschreven dat detentie een «last resort» is voor een kind dat in de EU bescherming aanvraagt. De nieuwe Asielprocedureverordening verwijst naar de Opvangrichtlijn voor wat betreft opvangomstandigheden, waaronder waarborgen/beperkingen ten aanzien van detentie. Wat betekent dit voor grensprocedures van (gezinnen met) kinderen in de Nederlandse context van grensdetentie?

¹ C-181/16

Asiel- en Migratiebeheerverordening

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben enkele vragen over de Asiel- en Migratiebeheerverordening. Hoe duidt het kabinet «solidariteit» nu de grenslanden formeel hoofdvantwoordelijk blijven voor de opvang en procedures van asielzoekers in de EU en de Dublinregels zijn gekopieerd in de Asiel- en Migratiebeheerverordening? Het herverdelen van 30.000 asielzoekers in de hele EU (1.500 voor Nederland) is zo laag dat dit moeilijk als solidariteit kan worden geduid, nog los van het feit dat dit kan worden afgekocht, aldus de aan het woord zijnde leden. Ziet Nederland relocatie als primaire solidariteitsbijdrage? Hoe groot acht de Staatssecretaris de kans is dat het nieuwe solidariteitsmechanisme, dat nog altijd uitgaat van vrijwillige in plaats van verplichte herplaatsing, een wezenlijk verschil zal maken ten opzichte van het huidige vrijwillige solidariteitsmechanisme? Hoe uitvoerbaar acht de Staatssecretaris het nieuwe solidariteitsmechanisme, gelet op de aanzienlijke rol die bij de EC wordt gelegd en gelet op de flexibiliteit en complexiteit van het mechanisme?

Voornoemde leden constateren tevens dat ten opzichte van de te vervangen Dublinverordening er langere verantwoordelijkheidstermijnen komen. Dat betekent dat het land van eerste binnenkomst langer verantwoordelijk blijft voor de behandeling van een asielaanvraag dan nu het geval is. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de oude termijnen en wat de nieuwe termijnen zijn? De Staatssecretaris stelt in zijn brief over het akkoord dat het onduidelijk is wat er precies is afgesproken over beroepsmogelijkheden. Is hier inmiddels wel duidelijkheid over?

Tenslotte stelt het kabinet te betreuren dat de prikkel blijft bestaan om kinderen alleen vooruit te sturen. Kan de Staatssecretaris aangeven hoeveel migranten jaarlijks naar Nederland nareizen op basis van vooruitgestuurde minderjarige kinderen?

Crisisverordening

De crisisverordening voorziet in een afwijkend juridisch kader om situaties van crisis en overmacht het hoofd te kunnen bieden. Kan de Staatssecretaris aangeven welke definitie wordt gehanteerd voor «overmacht»? Kan de Staatssecretaris inzage geven in hoe mensenrechten gewaarborgd zullen worden in «in tijden van crisis» en wie deze monitoring zal uitvoeren? Hoe is de parlementaire controle geregeld op de activatie van de crisisverordening en verlenging van de noodmaatregelen? Hoe beoordeelt de Staatssecretaris dit keuzemenu aan afwijkingen van bestaande procedurele rechten en standaarden in het licht van het doel van harmonisatie van het Europese asielbeleid?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie begrijpen dat de crisisverordening ook van toepassing zal zijn voor situaties van «instrumentalisering» van migranten en asielzoekers, wat een reden tot grote zorgen is voor het naleven van mensenrechten, waaronder het recht op asiel in Europa. Deze leden stellen dat het probleem van instrumentalisering geopolitiek van aard is en een diplomatieke oplossing vereist, in plaats van een ondermijning van Europees asielacquis. Is de Staatssecretaris bekend met de plaatsvervangende impact assessment uitgevoerd op verzoek van het EP² en de vernietigende conclusies daarin over de Instrumentaliseringsverordening waarop deze artikelen in de Crisisverordening zijn gebaseerd? Zo ja, wat vindt de Staatssecretaris van de daarin

² [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/753156/EPRS_STU\(2023\)753156_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/753156/EPRS_STU(2023)753156_EN.pdf)

opgenomen conclusie dat het afwijken van Europese asielstandaarden in situaties van instrumentalisering ongerechtvaardigd en ineffectief is? Bovendien hanteert de verordening een brede definitie van instrumentalisering, waarmee het lidstaten erg makkelijk gemaakt wordt om het toe te passen op veel situaties om zo van bestaand EU-asielrecht af te wijken. Zo kunnen ook handelingen van «non-state actors» mogelijk onder instrumentalisering vallen. Kan de Staatssecretaris aangeven welke definitie gehanteerd wordt voor de term «non-state actors»? Kan de term ook gebruikt worden door lidstaten als verwijzing naar niet-gouvernementele organisaties (ngo's) die humanitaire hulp verstrekken? Zo ja, erkent de Staatssecretaris dat hiermee het risico op het belemmeren en mogelijk het verder criminaliseren van het werk van ngo's wordt vergroot?

Antwoorden op vragen commissie over o.a. de geannoteerde agenda JBZ-Raad 4 en 5 december 2023 (Asiel en migratie)

Tenslotte hebben de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie enkele nadere vragen naar aanleiding van het verslag van het schriftelijk overleg inzake de geannoteerde agenda JBZ-Raad 4 en 5 december 2023.

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA lezen in de beantwoording van de Staatssecretaris dat de EC de jaarlijkse landenrapportage over Servië onder andere concludeerde dat de wetgeving op het gebied van asiel grotendeels in lijn is met het EU-acquis. Deze leden vragen hoe dit antwoord zich verhoudt tot het AIDA report van de European Council on Refugees and Exiles over Servië.³ Een essentieel onderdeel van de integratie van mensen op de vlucht is de mogelijkheid om legaal te reizen naar andere landen door middel van reisdocumenten of een zogenaamd vluchtelingenpaspoort. In Servië staat deze wetgeving momenteel stil.⁴ Kan de Staatssecretaris aangeven hoe dit gegeven in lijn is met het EU-acquis? Ook wordt in het rapport aangegeven dat maar een handvol personen in 2022 een verblijfsvergunning op basis van asiel heeft gekregen in Servië. Erkent de Staatssecretaris dat dit lage aantal kan wijzen op obstakels qua toegang van de asielpcedure in Servië?

De Staatssecretaris stelt dat binnen de programmering van het EU Facility for Refugees in Turkey (FRIT) aandacht is voor de meest kwetsbare vluchtelingen. Zo prioriteert het Emergency Social Safety Net (ESSN) de verschaffing van cash assistance aan kwetsbare vluchtelingen. Kan de Staatssecretaris aangeven op welke wijze de continuering van financiering binnen het ESSN programma wordt aangepast aan de hoge inflatie in Turkije?

Deze leden constateren dat de Staatssecretaris in het voorafgaand schriftelijk overleg nauwelijks ingaat op de aanbevelingen die zijn gedaan in het rapport «Turkey: Hundreds of Refugees Deported to Syria» van Human Rights Watch. Kan de Staatssecretaris nader en concreet toelichten op welke wijze Nederland pleit en zorgt voor de implementatie van deze aanbevelingen? Hoe monitort Nederland Europese voortgang hierop?

Tot slot hebben de aan het woord zijnde leden enkele vragen over Tunesië. Kan de Staatssecretaris delen wanneer de Associatieraad met Tunesië gepland zal worden? Kan de Staatssecretaris toelichting geven op het recente bericht van de EC wat betreft het overmaken van een bedrag

³ Asylum Information Database. *Country Report: Serbia. 2002*. Via https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2023/05/AIDA-SR_2022update.pdf

⁴ Asylum Information Database. *Country Report: Serbia. 2002*, blz. 192

van 150 miljoen euro naar de Tunesische overheid binnen het kader van het memorandum van overeenstemming (MoU)?⁵

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 25 en 26 januari 2024

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele JBZ-Raad van 25 en 26 januari 2024.

De leden van de VVD-fractie realiseren zich dat er nog een besluit genomen moet worden over de eventuele opheffing van personencontroles aan de landgrenzen met Bulgarije en Roemenië. Kan de Staatssecretaris aangeven wanneer hierover een besluit wordt verwacht? Waarvan is deze timing afhankelijk? Worden hierin ook ontwikkelingen rondom reguliere migratie meegewogen? Kan de Staatssecretaris nader toelichten welke aanvullende maatregelen de komende tijd door Bulgarije en Roemenië worden genomen om de buitengrensbewaking verder te versterken (zoals afgesproken in de gezamenlijke verklaring met Oostenrijk)?

De leden van de VVD-fractie lezen dat lidstaten twee jaar de tijd krijgen om de herziening van de GVVA-richtlijn te implementeren. Kan de Staatssecretaris toelichten welke obstakels verwacht worden bij de implementatie van de herziende richtlijn, zowel voor Nederland als voor andere lidstaten? Kan de Staatssecretaris toelichten welke voorbereidingen Nederland neemt op het implementeren van de richtlijn?

Akkoord op hoofdlijnen over het EU Asiel- en Migratiepact

De leden van de VVD-fractie lezen dat de verordeningen van het asiel- en migratiepact zich in een afrondende fase bevinden. Kan de Staatssecretaris reeds toelichten hoe het tijdspad eruit gaat zien (na instemming van de definitieve wetsteksten) voor de implementatie van de diverse verordeningen? Wordt hierover tussen de lidstaten één gezamenlijk tijdspad met diverse tussenstappen opgesteld en overeengekomen, of is dit aan de lidstaten zelf? Ziet Nederland hierin voor zichzelf een aanjaegersrol, om ervoor te zorgen dat lidstaten zich houden aan de tijdslijnen en het pact zo snel mogelijk wordt geïmplementeerd?

De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris kan toelichten welke maatregelen op Europees niveau worden genomen om grip op migratie te krijgen in de periode tussen nu en het moment dat het pact volledig is geïmplementeerd.

De leden van de VVD-fractie denken dat ook gesproken zal worden over de Richtlijn Tijdelijke Bescherming voor Oekraïners. Deze leden kunnen zich voorstellen dat deze richtlijn ook na 4 maart 2025 wordt verlengd. Welke concrete alternatieven liggen op tafel? Hoe apprecieert de Staatssecretaris deze alternatieven?

Tot slot vinden de leden van de VVD-fractie het onbegrijpelijk dat de externe dimensie van migratiebeleid niet prominent op de agenda staat. Welke recente inspanningen heeft de Europese Commissie (EC) verricht om meer migratieafspraken te maken met herkomst- en doorreislanden. Vindt de Staatssecretaris deze inspanningen van de EC voldoende? Zo

⁵ European Commission. Press Release. *The European Union and Tunisia come to an agreement on a EUR 150 million programme*

nee, gaat hij dit aankaarten tijdens de JBZ-Raad? Welke concrete voortgang verwacht de Staatssecretaris de komende maanden in de migratieafspraken tussen de EC en herkomst- en doorreislanden? Is de Staatssecretaris bereid om met gelijkgezinde landen een kopgroep te smeden en het voortouw te nemen in het maken van migratieafspraken (mogelijk niet namens de gehele EU, maar namens de betrokken EU-lidstaten)? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Akkoord op hoofdlijnen over het EU Asiel- en Migratiepact

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het bereikte akkoord op het migratiepact. Hoewel zij nog vraagtekens hebben bij de uitvoering van verschillende onderdelen, staan zij in principe positief tegenover deze stap richting een hernieuwd Europees asielbeleid. Deze leden betreuren wel dat het migratiepact slechts over asielmigratie gaat en roepen het kabinet op om – ook in Europees verband – blijvend te spreken over een breed migratiebeleid waar alle vormen van migratie betrokken zijn. Het is bijvoorbeeld bekend dat afspraken over studie- en arbeidsmigratie kunnen bijdragen aan het beperken van irreguliere migratie.

Daarnaast begrijpen de leden van de D66-fractie dat het aantal te realiseren plekken zowel voor de grensprocedure van kansarme asielzoekers als voor de herverdeling van kansrijke asielzoekers is gesteld op 30.000. Het zal de Staatssecretaris bekend zijn dat dit te weinig plekken zijn om alle asielzoekers fatsoenlijk op te vangen, dus vragen voornoemde leden hoe de Staatssecretaris de uitwerking hiervan voorziet. Daarnaast vragen zij of de Staatssecretaris voornemens is dit punt in te brengen bij de JBZ-Raad en daarbij te pleiten dat plekken voor kansarme en kansrijke asielzoekers gelijk met elkaar moeten blijven lopen, om te voorkomen dat we opnieuw in de situatie komen waarin grenslanden alle lasten dragen.

De leden van de D66-fractie hebben verder eerder hun zorgen geuit over de omstandigheden in de gesloten opvang tijdens de grensprocedure. Zij vragen de Staatssecretaris welke stappen hij reeds heeft ondernomen en nog zal ondernemen binnen de JBZ-Raad om te zorgen dat deze opvang aan de juiste standaarden zal voldoen en op welke manier andere lidstaten hieraan kunnen bijdragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

Akkoord op hoofdlijnen over het EU Asiel- en Migratiepact

De leden van de BBB-fractie zien het EU-migratiepact als een stap in de goede richting en steunen een snelle implementatie hiervan. Wel vragen deze leden welke ruimte de Staatssecretaris nog ziet om de afspraken aan te scherpen, specifiek als het gaat om het maximaliseren van de instroom richting Europa. De staatscommissie demografische ontwikkelingen is deze week in haar rapport duidelijk geweest over de noodzaak om migratie te beperken. Is de Staatssecretaris van mening dat deze afspraken aan zo'n doel kunnen bijdragen?

Ook vragen de leden van de BBB-fractie wat de consequenties van het pact zullen zijn op het verbindingscriterium. Verder zien zij graag snel een gedetailleerd overzicht van de gemaakte afspraken tegemoet, om de controlerende functie naar behoren uit te kunnen voeren.

Aangaande de verplichte grensprocedures voor veiligelanders, die gebaseerd zijn op nationaliteiten met minder dan 20% inwilliging, vragen de leden van de BBB-fractie of dit vereiste gaat om een Europees gemiddelde van inwilliging of van een specifiek land.

Gezien het aantal plekken dat beschikbaar wordt gemaakt over de hele EU, namelijk 30.000, is er al zicht op hoeveel daarvan door Nederland beschikbaar moeten worden gemaakt voor een grensprocedure? Hoe is de Staatssecretaris van plan deze plekken te realiseren? Komen deze bovenop de taakstelling in de systematiek van de Spreidingswet, indien deze wordt aangenomen? De leden van de BBB-fractie zijn tegenstander van het voorstel om het EP een veto te geven over afspraken met derde landen, omdat dit in hun ogen zo'n afspraak onnodig complex maakt.

De Dublinverordening wordt vervangen door een regeling die de verantwoordelijkheidstermijnen uitbreidt. Dat steunen de aan het woord zijnde leden. Is de Staatssecretaris van mening dat de afspraken (het terugsturen van asielzoekers die eerder elders in Europa asiel hebben aangevraagd) nu wel nagekomen kunnen worden? Waarom wel of niet? De leden van de BBB-fractie steunen de crisisverordening zoals deze nu in de afspraken is opgenomen. Geeft dit ruimte aan Nederland om ook een eigen asielnoodsituatie voor te bereiden, in het geval dat deze zich voordoet? Voornoemde leden hebben geen behoefte om het EP instemming te laten verlenen aan een crisissituatie die van nationale aard is.

Het pact treedt op zijn vroegst in 2026 in werking. Wat wordt er in de tussentijd op Europees niveau gedaan om migratie onder controle te houden? De Poolse premier Tusk zei dat zijn land geen nieuwe asielzoekers zal opvangen vanwege het pact. Dit is al langer de boodschap van Polen. Welke consequenties, opgelegd vanuit de EU, ervaart Polen door deze opstelling?

Onder de streep zijn de aan het woord zijnde leden van mening dat deze afspraken goede stappen zetten in een Europese aanpak van asielproblematiek, maar geven de afspraken nog niet voldoende middelen om de migratiestroom naar Europa te verminderen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

Akkoord op hoofdlijnen over het EU Asiel- en Migratiepact

De leden van de SP-fractie hebben de agenda voor de JBZ-Raad voor het onderdeel asiel gelezen. Zij hebben hier nog een aantal vragen over

De leden van de SP-fractie constateren dat na het akkoord in de trilog over het migratiepact nu ook een rol is weggelegd bij de lidstaten. Deze leden constateren ook dat deze rol momenteel eigenlijk vrij beperkt is. Ook zien zij nog veel onduidelijkheden in dit akkoord op het pact.

Een belangrijk onderdeel van dit pact is dat er richtgetallen zijn over de opvang van het aantal asielzoekers. Wat is het richtgetal waar Nederland op moet rekenen? Kan de Staatssecretaris hier een inschatting van geven? Kan de Staatssecretaris aangeven of het de bedoeling is van de demissionaire kabinet om dit ook te gaan nastreven? Betekent het ook dat er geld zal worden overgemaakt aan bepaalde landen als dit richtgetal niet wordt gehaald? Hoe is dit in verhouding met het Dublinverdrag? Wat gebeurt er met migranten die op basis van inhoudelijke criteria de grensprocedure in zouden moeten, maar zich in een lidstaat bevinden waar de capaciteit verbruikt is? Gelet op de inhoudelijke criteria, hoeveel procent van de

gemiddelde instroom van de afgelopen vijf jaar zou dan de grensprocedure ingaan? Hoeveel procent is dat van de kwantitatieve begrenzing van 120.000 procedures per jaar?

Ten opzichte van de te vervangen Dublinverordening komen er langere verantwoordelijkheidstermijnen. Dat betekent dat een migrant die eerst in het ene land asiel aanvraagt en dan in het andere, voor een langere periode kan worden teruggestuurd dan nu het geval is. Wat waren de oude termijnen en wat zijn de nieuwe termijnen? Volgens de kabinetsbrief is onduidelijk wat er precies is afgesproken over beroepsmogelijkheden. Is hier inmiddels wel duidelijkheid over? Hoe is de parlementaire controle geregeld op de activatie van de crisisverordening en verlenging van de noodmaatregelen?

Veel organisaties zoals Amnesty International, VluchtelingenWerk, Save the Children en Oxfam zijn allemaal erg kritisch op het bereikte akkoord en zien het als een stap terug waarbij de druk op landen als Italië en Griekenland evenmin groot blijft en er meer situaties zullen ontstaan zoals Moria, vanwege strenge en langdurige grenscontroles. Kan de Staatssecretaris op deze kritische reacties reflecteren? Deelt hij de zorgen van deze organisaties?

Landen langs de buitengrens van Europa kunnen de hoeveelheid mensen momenteel niet aan. Dit zorgt voor overvolle vluchtelingenkampen, zoals het Griekse kamp Moria, en illegale en gewelddadige push-backs. Heeft de Staatssecretaris het idee dat dit pact hier überhaupt iets aan zal gaan veranderen? In de nieuwe regels is het voldoende om een land als veilig derde land te beschouwen als een lidstaat of de EU een overeenkomst heeft gesloten met dat land en dat land belooft dat de bescherming in lijn is met het Vluchtelingenverdrag. Een ondertekening is niet nodig. Dat vinden de aan het woord zijnde leden een slechte zaak en zij maken zich hier grote zorgen over. Heeft de Staatssecretaris het idee dat een belofte van een derde land voldoende garantie is voor het naleven van mensenrechten? Zo nee, waarom is er dan wel een akkoord getekend door Nederland?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de agenda van de informele JBZ-Raad (asiel en migratie). Zij hebben naar aanleiding daarvan enkele vragen.

Allereerst zouden deze leden willen weten of de Staatssecretaris tijdens de Raadsvergadering aan de Eurocommissaris zou willen vragen wat er bij de EC bekend is over pushbacks door lidstaten van de EU en hoe ertegen opgetreden wordt in het geval er pushbacks worden geconstateerd.

Verder zouden de leden van de ChristenUnie-fractie willen weten wat nu de stand van zaken is omtrent de overeenkomst met Tunesië over het beperken van irreguliere migratie. Met name zouden zij willen weten of de schendingen van de mensenrechten van migranten in Tunesië, waarover verschillende keren bericht is, ter sprake zijn gebracht. Indien dit niet het geval is, zouden deze leden willen weten waarom niet. Indien dit wel het geval is, zouden zij willen weten wat de uitkomst van de gesprekken daarover is geweest.

Een dergelijke vraag hebben de aan het woord zijnde leden ten aanzien van Libië. De EC ondersteunt de Libische kustwacht. De Libische kustwacht is echter veelvuldig in verband gebracht met mishandeling van

migranten. Komt dit nog steeds voor, zo vragen deze leden, en hoe wordt hier toezicht op gehouden? Voornoemde leden zijn ook van mening dat de financiële ondersteuning van de Libische kustwacht opgeschort zou dienen te worden zolang er sprake is van misstanden. Deelt de Staatssecretaris deze mening? Zo nee, waarom niet? Zo ja, is hij bereid in de Raad hier een voorstel voor te doen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 25 en 26 januari 2024

De leden van de Volt-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de JBZ-Raad van 25 en 26 januari 2024. Zij hebben daarbij grote zorgen over het waarborgen van de rechten van mensen op de vlucht en hebben daarover nog enkele vragen.

Nadere informatie Schengentoetreding Roemenië en Bulgarije: besluit van de Raad betreffende de volledige toepassing van de bepalingen van het Schengenacquis in Bulgarije en Roemenië

De leden van de Volt-fractie zijn positief over de gedeeltelijke toetreding van Bulgarije en Roemenië tot de Schengenzone. Deze stap had al veel eerder gezet moeten worden. Daarbij betreuren deze leden het dat de Raad niet de beslissing gemaakt heeft om ook de personencontroles aan de landgrenzen op te heffen en daarmee het vrij verkeer van personen in de EU te garanderen. Voornoemde zijn daarom verheugd dat het kabinet kan instemmen met de volledige toepassing van het Schengenacquis en vragen het kabinet dan ook om actief in te zetten op het zo spoedig mogelijk opheffen van de personencontroles aan de landgrenzen.

Tegelijkertijd constateren de leden van de Volt-fractie dat er door Oostenrijk en Nederland verwacht wordt van Roemenië en Bulgarije dat zij irreguliere migratie tegengaan. Eerder gaf de Staatssecretaris in antwoord op schriftelijke vragen hierover aan dat Nederland ondersteuning biedt aan Bulgarije bij het beschermen van de buitengrenzen via Frontex en mogelijk ook via andere kanalen (bilateraal en internationaal)⁶. In juni en augustus kwamen er opnieuw zorgelijke ontwikkelingen aan het licht over geweld tegen migranten, arbitraire detentie en pushbacks aan de Bulgaars-Turkse grens. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe ervoor wordt gezorgd dat de Oostenrijkse en Nederlandse eis voor het tegenhouden van irreguliere migratie niet ten koste gaat van de rechten van migranten en het principe op non-refoulement? Hoe worden pushbacks aan de Roemeense en Bulgaarse grens te allen tijde voorkomen?

De leden van de Volt-fractie maken zich zorgen over het feit dat het koste wat kost tegenhouden van irreguliere migratie aan de buitengrenzen als eis op tafel leggen voor volledige Schengentoetreding wel zal leiden tot meer pushbacks aan de grenzen. Hierover gaf de Staatssecretaris aan dat het aan de EC is om mensenrechten te monitoren.

Wordt dit in het geval van Bulgarije en Roemenië ook gedaan? Zo ja, hoe vaak wordt hierover rapport uitgebracht? Hoe wordt gegarandeerd dat vluchtelingen die de EU bereiken via de Bulgaars-Turkse grens een eerlijk proces krijgen? Zet Nederland er zich actief voor in dat de mensenrechtensituatie aan de Bulgaars-Turkse buitengrens gerespecteerd wordt? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet? Welke gevolgen koppelt Nederland aan mogelijke mensenrechtenschendingen aan de Bulgaarse buitengrenzen?

⁶ Aanhangsel van de Handelingen, Vergaderjaar 2022–2023, nr. 3447

Akkoord op hoofdlijnen over het EU Asiel- en Migratiepact

De leden van de Volt-fractie maken zich grote zorgen over het asiel- en migratiepact dat op 20 december 2023 is aangenomen. Met name elementen van de Screeningsverordening, de Asielprocedureverordening (APR) en Crisisverordening baren zorgen. Bovendien betreuren zij het gebrek aan ambitie en solidariteit om tot een werkende oplossing te komen voor Dublin.

Screeningsverordening

De Staatssecretaris geeft aan dat er een verplichte screening zal gelden voor alle asielzoekers die irregulier aankomen in de EU en dat daarbij het principe van de legal fiction of non-entry geborgd is gebleven. De UNCHR merkte daarover op dat de internationale wettelijke verplichting van een eerlijk proces hierbij geborgd moet blijven en dat mensen op basis van de screening niet terug mogen worden gestuurd zonder een individueel proces, omdat het principe van non-refoulement anders betekenisloos zou worden. Kan de Staatssecretaris reflecteren op deze analyse van de UNCHR? Hoe wordt geborgd dat mensen zich in de legal fiction of non-entry bevinden toch een eerlijk proces krijgen? Welke lidstaat is hiervoor dan verantwoordelijk? Klopt het dat mensen ten tijde van de screening in detentie gehouden worden? Wat is de tijdslimiet waarin mensen voor hun screening in detentie geplaatst kunnen worden?

Asielprocedureverordening (APR)

De leden van de Volt-fractie maken zich zorgen over de mogelijke detentie van kinderen en alleenstaande minderjarige vluchtelingen (amv's) onder de asielprocedureverordening. Bovendien stellen zij vragen bij de langdurige detentie van asielzoekers in het algemeen. Hoe verhoudt het detineren van kinderen zich tot het Kinderrechtenverdrag en het Vluchtelingenverdrag? Kan de Staatssecretaris aangeven hoe ervoor gezorgd wordt dat rechten van kinderen ten alle tijden gewaarborgd worden?

De Staatssecretaris geeft aan dat amv'ers alleen opgenomen worden in de grensprocedure wanneer zij een veiligheidsrisico vormen. Kan de Staatssecretaris een uitleg geven hoe «veiligheidsrisico» gedefinieerd wordt? Aan welke criteria wordt getoetst om amv'ers wel of niet als een veiligheidsrisico te bestempelen?

Over het monitoringsmechanisme lezen voornoemde leden dat dit mechanisme in het bijzonder in de grensprocedure zorgt voor het waarborgen van fundamentele rechten. Dit vinden de leden van de Volt-fractie positief, maar zij hebben daarover de volgende vragen. Hoe werkt dit monitoringsmechanisme exact? Welke voorstellen worden hiertoe gedaan in de technische onderhandelingen? Is net als nu de EC verantwoordelijk voor de monitoring van fundamentele rechten in de grensprocedure? Zo ja, hoe wordt gewaarborgd dat mensenrechten gerespecteerd worden aan de buitengrenzen in geval van schending? Zal de EC hiervoor meer bevoegdheden krijgen, of blijft dit bij de lidstaat zelf belegd? Hoe vaak wordt er gerapporteerd over de naleving van fundamentele rechten en welke acties zijn er mogelijk in geval van schending?

Bovendien merken de aan het woord zijnde leden op dat het mogelijk is om gezinnen met kinderen uit te zonderen van de grensprocedure als in een lidstaat niet voldaan wordt aan de gestelde normen voor opvangomstandigheden. Waarom vindt de Staatssecretaris het wel verantwoord om andere mensen (langdurig) op te sluiten in opvangomstandigheden die niet voldoen aan de gestelde eisen?

Daarnaast maken de leden van de Volt-fractie zich grote zorgen over het maken van afspraken met veilige derde landen. Hierover geeft de Staatssecretaris aan dat het bandencriterium niet is gewijzigd. Klopt het dat hierdoor lidstaten kunnen bepalen of iemand banden heeft met een land van herkomst of transit? Op basis van welke criteria wordt dit bepaald? Hoe zal worden voorkomen dat lidstaten door hoge druk mensen arbitrair terugsturen, ook wanneer zij recht op asiel hebben?

In de brief over het akkoord rondom het migratiepact staat de volgende zin: «Daarnaast is geëxpliciteerd dat voor het sluiten van EU-overeenkomsten met derde landen de besluitvormingsprocedures zoals vastgelegd in het Verdrag voor de Werking van de EU moeten worden gevolgd.» Kan de Staatssecretaris duiden welke specifieke EU-overeenkomsten hij hiermee bedoelt?

In het kader van migratiesamenwerking is recent toegezegd door de EC dat als onderdeel van het MoU tussen de Tunesische overheid en de EC een bedrag van 150 miljoen euro werd overgemaakt naar de Tunesische overheid. Kan de Staatssecretaris inzage geven uit welk EU-financieringsinstrument dit project wordt gefinancierd, waarvoor dit bedrag gebruikt zal worden en hoe de uitgave van dit bedrag gemonitord gaat worden? Op welke wijze dienen de Tunesische autoriteiten te rapporteren aan de EC? Zijn deze rapportages ook inzichtelijk voor lidstaten?

Recente berichtgeving van Euractiv geeft aan dat vanuit de EC in 2024 87 miljoen euro en nieuw materiaal aan Egypte zal worden gegeven als onderdeel van een migratie gericht project gestart in 2022. Kan de Staatssecretaris aangeven op welk project Euractiv doelt binnen haar berichtgeving? Kan de Staatssecretaris inzage geven onder welke voorwaarden het bedrag kan worden verhoogd worden naar 110 miljoen euro? Welke rol speelt het International Monetary Fund (IMF) hierin? Is hierin een evaluatie onderhevig van eerdere uitgaven en activiteiten?

In het bericht van Euractiv wordt aangegeven dat een deel van de financiering gericht is op SAR gerelateerde activiteiten. Echter vertrekken er geen mensen op de vlucht vanuit Egypte (zie rapport van het Asiel-agentschap van de EU (EUAA)). Vanuit welke overwegingen is deze prioriteit van de financiering gekozen? Kan de Staatssecretaris garanderen dat deze SAR-activiteiten, in lijn met OESO-richtlijnen, niet vanuit het EU-ontwikkelingsbudget worden gefinancierd?

Afgelopen december heeft Human Rights Watch een brief uitgebracht omtrent de samenwerking tussen de EU en de Egyptische overheid. Is de Staatssecretaris bekend met dit rapport? In hoeverre worden de vijf afzonderlijke aanbevelingen van Human Rights Watch meegenomen in de onderhandelingen met de Egyptische overheid in het gesprek over migratiesamenwerking?

In de bijlage van het EU-Egypt Association Council, 19 June 2022, wordt genoemd dat in 2024 een mid-term review van het huidige strategisch partnerschap met Egypte wordt gehouden. Kan de Staatssecretaris inzage geven in hoe deze mid-term review eruit gaat zien? In hoeverre worden hierbij organisaties als Amnesty International en Human Rights Watch betrokken? Kan de Staatssecretaris aangeven op welk niveau en met welke uitkomsten gesprekken worden gevoerd vanuit de Nederlandse overheid en de EC omtrent de migratiesamenwerking met Egypte? Is Nederland middels Team-Europe initiatieven aangesloten bij één van de bovenstaande projecten?

Asiel- en Migratiemanagement-verordening (AMMR)

In het migratiepact is opgenomen dat lidstaten zelf mogen kiezen in welke vorm zij solidariteit bieden. Dit kan bijvoorbeeld door het bieden van operationele steun. Kan de Staatssecretaris speciëren wat er onder operationele steun valt en hoe dit in de praktijk vorm zal krijgen? Hebben er al lidstaten aangegeven gebruik te zullen willen van de flexibele solidariteit in de vorm van financiële of operationele steun in plaats van deel te nemen aan herverdeling? Zo ja, hoeveel? Acht de Staatssecretaris het aannemelijk dat de problemen met Dublin, zoals waargenomen vanaf 2015, opgelost zullen worden door de AMMR? Zal Nederland, indien de flexibele solidariteit niet blijkt te werken, zich inzetten om toch een systeem van verplichte herverdeling te implementeren doorheen de hele EU? Wat zijn de afwegingen van het kabinet om de definitie van gezin niet uit te breiden naar broers en zussen? Welke gevolgen heeft dit voor gezinnen en de mogelijkheid om in dezelfde lidstaat asiel aan te vragen? Hoe wordt gegarandeerd dat minderjarige broers en zussen wel op kunnen groeien in dezelfde lidstaat?

Crisisverordening

De leden van de Volt-fractie maken zich grote zorgen over het feit dat instrumentalisering van migranten nu ook onder de scope valt van de crisisverordening. Instrumentalisering leidt niet per definitie tot een situatie van crisis en het is dan ook zeer kwalijk dat op arbitraire momenten afgeweken kan worden van de gebruikelijke procedures die de rechten van asielzoekers waarborgen. Hierbij willen voornoemde leden benadrukken dat zij het zeer betreuren dat humanitaire organisaties mogelijk onder de scope vallen van de verordening, zoals ook al eerder aangegeven in het commissiedebat vreemdelingen- en asielbeleid op 20 december 2023. De opmerking van de Staatssecretaris dat bijvoorbeeld humanitaire organisaties die reddingsacties op de Middellandse Zee uitvoeren niet onder deze scope vallen is weinig geruststellend, omdat dit uit de huidige definitie blijkt. Intentie is niet voldoende om te waarborgen dat deze ngo's inderdaad niet gecriminaliseerd worden. Daarom vragen de aan het woord zijnde leden opnieuw aan de Staatssecretaris de toezegging dat Nederland zich er via de technische onderhandelingen voor zal inzetten om de definitie van humanitaire organisaties met als doel om de EU te destabiliseren zo te formuleren dat deze ngo's ook onder geen beding onder de scope van de wetgeving zullen vallen.

II Reactie van de bewindspersonen